

สถานการณ์แร่/โลหะตะกั่วของประเทศในรอบ 5 ปี (2542-2546)

แร่ตะกั่วตามธรรมชาติที่พบอยู่ในรูปสารประกอบซัลไฟด์ คาร์บอเนต และซัลเฟต ได้แก่ แร่กาลีนา (Galena) สูตรเคมี PbS ซึ่งมีตะกั่ว (Pb) ร้อยละ 86.6 กำมะถัน (S) ร้อยละ 13.4 และจะมีธาตุสังกะสี เงิน และกำมะถันปนเป็นมลทินอยู่ด้วย แร่ชนิดนี้จะให้ตะกั่วซัลไฟด์และพบในบริเวณแหล่งแร่ปฐมภูมิ (primary deposit) แร่เซอร์สไซต์ (Cerussite) สูตรเคมี $PbCO_3$ ซึ่งมีตะกั่วออกไซด์ (PbO) ร้อยละ 83.5 คาร์บอนไดออกไซด์ (CO_2) ร้อยละ 16.5 แร่ชนิดนี้จะให้ตะกั่วคาร์บอเนต และแร่แองกลีไซต์ (Anglesite) สูตรเคมี $PbSO_4$ ซึ่งมีตะกั่วออกไซด์ (PbO) ร้อยละ 73.6 ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO_2) ร้อยละ 26.4 แร่ชนิดนี้จะให้ตะกั่วซัลเฟต แร่เซอร์สไซต์และแร่แองกลีไซต์พบในบริเวณแหล่งแร่ทุติยภูมิ (Secondary deposit) สำหรับแร่ตะกั่วที่พบในประเทศไทยมีอยู่ 2 ชนิด คือ แร่กาลีนาและแร่เซอร์สไซต์

1. แหล่งแร่และประทานบัตร

แหล่งแร่ตะกั่วพบอยู่หลายบริเวณ บริเวณพื้นที่ศักยภาพแหล่งแร่ตะกั่วที่สำคัญของไทย อยู่ในเขต อ.ทองผาภูมิ และ อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี บริเวณพื้นที่ระหว่างแม่น้ำแควน้อย และแม่น้ำแควใหญ่ แหล่งแร่ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่เขตอนุรักษ์ต่างๆ ได้แก่ เขตป่าอนุรักษ์ เขตอุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ในบริเวณพื้นที่ดังกล่าวมีการอนุญาตให้มีการทำเหมืองแร่ ได้แก่

1.เหมืองบ่องาม ดำเนินการโดย บริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด การทำเหมืองเป็นแบบเหมืองหอบอยู่ในเขตป่าเศรษฐกิจ มีประทานบัตร 1 แปลง และหมดอายุเมื่อปี พ.ศ.2539

2.เหมืองสองท่อ ดำเนินการโดย บริษัท กาญจนบุรีเอกซ์โพลเรชั่น แอนด์ไมนิ่ง จำกัด (เค็มโก) การทำเหมืองเป็นทั้งแบบเหมืองหอบและเหมืองอุโมงค์ เหมืองหอบจะดำเนินการในบริเวณที่พบแร่อยู่ใกล้ผิวดิน ส่วนเหมืองอุโมงค์จะดำเนินการในแหล่งแร่ที่อยู่ลึกจากผิวดิน พื้นที่อยู่ในเขตป่าเศรษฐกิจ มีประทานบัตร 2 แปลง และหมดอายุเมื่อปี พ.ศ. 2545

3.เหมืองบ่อใหญ่ ดำเนินการโดย บริษัท บ่อใหญ่ ไมนิ่ง จำกัด การทำเหมืองเป็นแบบเหมืองหอบและเหมืองอุโมงค์ อยู่ในเขตป่าเศรษฐกิจ มีประทานบัตร 1 แปลง ประทานบัตรจะหมดอายุปี พ.ศ. 2548

4.เหมืองบ่อน้อย ดำเนินการโดย บริษัท ผลแอนด์ซัน จำกัด การทำเหมืองเป็นแบบเหมืองหอบและเหมืองอุโมงค์ อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติศรีนครินทร์ มีประทานบัตร 1 แปลง ประทานบัตรจะหมดอายุปี พ.ศ. 2548

ในปัจจุบันมีประทานบัตรเหมืองแร่ตะกั่วที่อนุญาตให้มีการทำเหมืองทั้งหมดรวม 4 แปลง โดยเปิดการทำเหมืองจำนวน 2 แปลง ที่ อ.ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี และหยุดการทำเหมืองจำนวน 2 แปลง ที่ อ.งหวา จ. พัทลุง และ อ. วังชิ้น จ. แพร่ ส่วนพื้นที่ที่มีศักยภาพแร่ตะกั่วซึ่งเป็นแหล่งใหญ่ที่สุด และแหล่งเดียวของประเทศที่กรมทรัพยากรธรณีสำรวจพบครอบคลุมพื้นที่บริเวณกลุ่มสองท่อ บ่อใหญ่

และกลุ่มบ่อแกม ซึ่งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติและเป็นพื้นที่เตรียมประกาศอุทยานแห่งชาติลำคลองงู อ.ทองผาภูมิ จ. กาญจนบุรี นั้นเป็นแหล่งแร่ที่ประกอบด้วยแร่ตะกั่วซัลไฟด์และแร่ตะกั่วคาร์บอเนต ซึ่งคาดว่าจะมีปริมาณแร่ตะกั่วสำรองอีกประมาณ 8.62 ล้านตัน เป็นแร่ตะกั่วซัลไฟด์ประมาณร้อยละ 78 และแร่ตะกั่วคาร์บอเนตประมาณร้อยละ 28 ซึ่งปริมาณแร่สำรองดังกล่าวนี้สามารถทำเหมืองแร่ได้อีกหลายปี

2. ประโยชน์ของตะกั่ว

โลหะตะกั่วจะถูกนำมาใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวางทั้งในรูปโลหะที่ใช้ตะกั่วตามลำพัง หรือเจือกับธาตุอื่น ๆ และสารเคมี เนื่องจากมีคุณสมบัติในด้านความแข็ง ความลื่น สภาพเหนียว การนำไฟฟ้าค่อนข้างต่ำ และสามารถทนต่อการกัดกร่อนได้ดี รวมทั้งสามารถผสมกับโลหะอื่น ๆ ได้ดีและหลอมง่าย จึงมีการนำโลหะตะกั่วไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. อุตสาหกรรมการผลิตแบตเตอรี่ ซึ่งประกอบด้วยแผ่น ชั่ว และห่วยยึดแบตเตอรี่ โดยแบตเตอรี่เหล่านี้ใช้ในกิจกรรมการขนส่ง การสื่อสาร และเครื่องใช้ไฟฟ้า
2. อุตสาหกรรมโลหะผสม (Alloy) ทำตะกั่วบัดกรี กระจกตะกั่ว แผ่นตะกั่ว ตัวพิมพ์ กระสุนปืน ลูกตะกั่วถ่วงแหวนและตะกั่วถ่วงล้อรถยนต์ โลหะรองเพลลาหรือแบร็งก์ในรถยนต์และรถไฟ ท่อ ตะกั่วซึ่งเป็นท่อไร้ตะเข็บง่ายต่อการแปรรูป โดยการอัดรีด นิยมใช้ในอุตสาหกรรมเคมีและอุตสาหกรรมก่อสร้าง
3. อุตสาหกรรมสีและเซรามิก เช่นทำสีตะกั่วซึ่งเป็นสีป้องกันการผุกร่อน โดยเฉพาะตะกั่วแดงเป็นสีพื้นและสีเคลือบที่สำคัญที่สุดที่ใช้ป้องกันสนิมโลหะพวกเหล็กและเหล็กกล้า และทำผงตะกั่วแดง ตะกั่วเหลืองสำหรับเคลือบภาชนะ
4. อุตสาหกรรมด้านการแพทย์และงานศิลปะต่าง ๆ เช่น ทำผนังกันรังสีในเครื่องหรือห้องปฏิบัติการเกี่ยวกับปฏิกิริยาปรมาณู
5. อุตสาหกรรมพลาสติกทำท่อน้ำ อุตสาหกรรมยาง อิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์
6. อุตสาหกรรมการเกษตร ทำยาปราบศัตรูพืช

3. ภาวะการณ์แร่ตะกั่ว

3.1 การผลิตแร่ตะกั่ว

ผู้ผลิตแร่ตะกั่วในประเทศ มี 3 ราย คือ บริษัท กาญจนบุรีเอ็กซ์โพลเรชั่น แอนด์ ไมนิ่ง จำกัด (เค็มโก้) บริษัท ผลแอนด์ซัน จำกัด และบริษัท ตากไมนิ่ง จำกัด แร่ตะกั่วที่ผลิตได้มี 2 ประเภท ได้แก่ แร่ตะกั่วคาร์บอเนตและแร่ตะกั่วซัลไฟด์ เดิมแร่ตะกั่วซัลไฟด์ เป็นแร่ที่ผลิตเพื่อการส่งออก เนื่องจากในประเทศยังไม่มีตลาดรองรับแร่ดังกล่าวแต่ในปัจจุบันสามารถถลุงแร่ชนิดนี้ได้แล้ว ส่วนแร่ตะกั่วคาร์บอเนต เป็นแร่ที่ผลิตเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมถลุงแร่ตะกั่วในประเทศ โดยแต่ละแหล่ง จะมีการทำเหมืองที่แตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าแร่ที่พบนั้นเป็นแร่ประเภทใด เช่น แร่ตะกั่วซัลไฟด์ แหล่งแร่อยู่ลึกจากผิวดินมาก ๆ และอยู่ในโครงสร้างของหินที่แข็งแรงจึงเหมาะสำหรับการทำเหมืองอุโมงค์ สำหรับแร่ทุติยภูมิหรือแร่ตะกั่วคาร์บอเนตแหล่งแร่อยู่บนดินหรือใกล้ผิวดินจึงเหมาะสำหรับการทำเหมืองทาบ ตั้งแต่ปี 2542-2545 ผลผลิตแร่ตะกั่วของประเทศมีจำนวน 55,843 เมตริกตัน

(เฉลี่ยปีละ 13,960 เมตริกตัน) คิดเป็นมูลค่าทั้งหมด 327 ล้านบาท โดยเป็นแร่ตะกั่วซัลไฟด์ ประมาณร้อยละ 63 และแร่ตะกั่วคาร์บอเนตประมาณร้อยละ 37 แร่ตะกั่วผลิตได้ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีผลผลิตรวมทั้งหมด 55,043 เมตริกตัน อีกจำนวน 800 เมตริกตันเป็นผลผลิต ในพื้นที่จังหวัดตาก สำหรับในปี 2546 ไม่มีการผลิตแร่ตะกั่ว ทั้งนี้เป็นเพราะบริษัทกาญจนบุรีเอ็กซ์โพล เรชั่น แอนด์ ไมนิ่ง จำกัด (เค็มโก้) และบริษัท ผลแอนด์ซัน จำกัดซึ่งเป็นบริษัทผู้ผลิตแร่ตะกั่วรายใหญ่ ของจังหวัดกาญจนบุรี ได้หยุดดำเนินการเนื่องจากประทานบัตรหมดอายุแล้วยังไม่สามารถดำเนินการ ต่ออายุได้ เพราะพื้นที่การทำเหมืองดังกล่าวอยู่ในเขตพื้นที่เตรียมประกาศอุทยานแห่งชาติของกรมป่าไม้ กอปรกับปัญหาด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการทำเหมืองซึ่งเป็นปัญหาที่กำลังดำเนินการแก้ไขอยู่ ในปัจจุบัน

3.2 การส่งออกแร่ตะกั่ว

ในอดีตประเทศไทยยังไม่มีการผลิตแร่ตะกั่วซัลไฟด์ ทั้งนี้เป็นเพราะในการถลุงแร่ดังกล่าว จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีสูง ดังนั้นเมื่อผลิตแร่นี้ได้จำเป็นต้องส่งออกไปถลุงยังต่างประเทศ แต่ใน ปัจจุบัน บริษัท โลหะตะกั่วไทย จำกัด ซึ่งเป็นผู้ผลิตโลหะตะกั่วจากแร่เพียงรายเดียว สามารถถลุงแร่ ตะกั่วซัลไฟด์ได้แล้ว ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา (2542-2546) ปริมาณการส่งออกแร่ตะกั่วซัลไฟด์ทั้งหมดมี จำนวน 48,437 เมตริกตัน คิดเป็นมูลค่าส่งออก 453 ล้านบาท โดยในปี พ.ศ. 2543 การส่งออกแร่ ตะกั่วลดลงกว่าเท่าตัวจาก 19,500 เมตริกตัน ในปี พ.ศ. 2542 เหลือเพียง 9,600 เมตริกตัน คิดเป็น มูลค่าส่งออก 81 ล้านบาท ต่อมาในปี พ.ศ. 2544 การส่งออกเพิ่มขึ้นอีกเป็น 13,900 เมตริกตัน คิดเป็น มูลค่าส่งออก 142 ล้านบาท และในปี พ.ศ. 2545 การส่งออกกลับลดต่ำลงอย่างมากเหลือเพียง 5,437 เมตริกตัน คิดเป็นมูลค่าส่งออกเพียง 58 ล้านบาท ส่วนในปี 2546 ไม่มีการส่งออกแร่ตะกั่ว ประเทศคู่ค้าแร่ตะกั่วที่สำคัญ ได้แก่ เกาหลีใต้ และจีน

3.3 การใช้แร่ตะกั่ว

ปริมาณความต้องการใช้แร่ตะกั่วจากแหล่งแร่ในประเทศในแต่ละปีมีประมาณน้อยกว่า ครึ่งหนึ่งของผลผลิตแร่ตะกั่วทั้งหมด เนื่องจากผลผลิตแร่ตะกั่วส่วนใหญ่เป็นแร่ตะกั่วซัลไฟด์ที่ผลิต เพื่อการส่งออก ส่วนที่เหลือเป็นแร่ตะกั่วคาร์บอเนตที่ใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับผลิตโลหะตะกั่วใช้ใน ประเทศ แนวโน้มการใช้แร่ตะกั่วในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา (2542-2546) มีแนวโน้มลดลง ทั้งนี้เป็นเพราะ ปริมาณแร่ตะกั่วคาร์บอเนตในประเทศเหลือน้อยลง กอปรกับพื้นที่ที่มีศักยภาพแร่ตะกั่วที่ใหญ่ที่สุด ของประเทศอยู่ในบริเวณพื้นที่หวงห้ามของทางราชการ การขอประทานบัตรหรือการขอต่ออายุ ประทานบัตรและการขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ดังกล่าวดำเนินการยากขึ้น เนื่องจากติดปัญหา ด้านกฎหมายและระเบียบปฏิบัติของทางราชการ ซึ่งมีความเข้มงวดมากขึ้น การใช้แร่ตะกั่วในช่วงระยะ เวลาดังกล่าวมีปริมาณทั้งสิ้นจำนวน 24,055 เมตริกตัน โดยมีการใช้แร่ตะกั่วสูงสุดในปี 2543 จำนวน 7,500 เมตริกตัน และต่ำสุดในปี 2546 จำนวน 764 เมตริกตัน ซึ่งเป็นผลผลิตที่เหลืออยู่ใน สต็อกเท่านั้น

ตารางแสดงการผลิต การใช้ และการส่งออกแร่ตะกั่ว

ปริมาณ : เมตริกตัน

มูลค่า : ล้านบาท

ปี	การผลิต		การใช้		การส่งออก	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
2542	23,783	146	6,705	58	19,500	172
2543	24,760	134	7,500	61	9,600	81
2544	800	6	3,853	112	13,900	142
2545	6,500	41	5,233	136	5,437	58
2546	-	-	764	21	-	-
รวม	55,843	327	24,055	388	48,437	453

ที่มา : กลุ่มส่งเสริมวิสาหกิจเหมืองแร่ สำนักเหมืองแร่และสัมปทาน
ส่วนการประกอบโลหะกรรม สำนักอุตสาหกรรมพื้นฐาน

4. ภาพการณ์โลหะตะกั่ว

4.1 การผลิตโลหะตะกั่ว

การผลิตโลหะตะกั่วแห่งประเทศไทย แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การผลิตโลหะตะกั่วจากแร่หรือที่เรียกว่า โลหะตะกั่วอ่อนหรือตะกั่วบริสุทธิ์ (Primary Lead) และการผลิตโลหะตะกั่วจากแบตเตอรี่ใช้แล้วหรือที่เรียกว่าโลหะตะกั่วผสม (Secondary Lead) ผู้ผลิตโลหะตะกั่วในประเทศไทยทั้งหมดมีจำนวน 7 ราย แต่มีเพียงรายเดียวที่ใช้แร่ตะกั่วคาร์บอนเนตเป็นวัตถุดิบในการผลิตโลหะตะกั่วบริสุทธิ์ ร้อยละ 99.99 คือ บริษัท โลหะตะกั่วไทย จำกัด ซึ่งมีกำลังการผลิต 14,000 เมตริกตัน/ปี และในปัจจุบันบริษัทฯสามารถใช้แร่ตะกั่วซัลไฟด์เป็นวัตถุดิบในการผลิตโลหะด้วย นอกจากนี้ยังมีโครงการที่จะนำเศษแบตเตอรี่ใช้แล้วมาถลุงเพื่อผลิตโลหะผสม ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการขออนุญาตจากทางราชการ ส่วนที่เหลืออีกจำนวน 6 ราย คือ บริษัท เบอร์กโซ่ เมทัลส์ จำกัด บริษัท ไทยนัันเพอริส จำกัด บริษัท ไทย-ไชน่านันเพอริสเมทัลอินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด เลียงฮวดหล่อหลอมโลหะ ห้างหุ้นส่วนจำกัด วงศ์ตระกูลโลหะกิจ และบริษัท อุตสาหกรรมหลอมโลหะไทย จำกัด มีกำลังการผลิตรวมทั้งสิ้น 53,940 เมตริกตันต่อปี โดยในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา (2542-2546) การผลิตโลหะตะกั่วได้เพิ่มขึ้นตลอด กล่าวคือ ในปี 2542 การผลิตโลหะตะกั่วเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.13 เป็น 26,800 เมตริกตัน ปี 2543 เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.49 เป็น 27,200 เมตริกตัน ปี 2544 เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.29 เป็น 30,000 เมตริกตัน ปี 2545 เพิ่มขึ้นร้อยละ 37.67 เป็น 41,300 เมตริกตัน และปี 2546 เพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 9.68 เป็น 45,300 เมตริกตัน ทั้งนี้ส่วนมากประมาณกว่าร้อยละ 90 ของการผลิตตะกั่วทั้งหมดเป็นการผลิตโลหะตะกั่วผสม ส่วนที่เหลืออีกเพียงเล็กน้อยเป็นการผลิตโลหะตะกั่วบริสุทธิ์

4.2 การใช้โลหะตะกั่ว

การใช้โลหะตะกั่วของประเทศ ประมาณร้อยละ 66 เป็นโลหะตะกั่วที่ได้จากการนำเข้ามา ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 34 เป็นโลหะตะกั่วที่ผลิตภายในประเทศมากกว่าร้อยละ 90 ใช้ในอุตสาหกรรมผลิตแบตเตอรี่รถยนต์ ส่วนที่เหลือใช้ในการผลิตกระสุนปืน ทำเปลือกหุ้มสายเคเบิล ทำโลหะบัดกรี และงานหล่อต่างๆ ที่ผ่านมการใช้โลหะตะกั่วในประเทศมีแนวโน้มสูงขึ้นตามอัตราการขยายตัวของอุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ โดยในรอบ 5 ปี (2542-2546) การใช้โลหะตะกั่วในประเทศทั้งหมดมีจำนวน 500,241 เมตริกตัน คิดเป็นมูลค่า 10,661 ล้านบาท ปริมาณการใช้โลหะตะกั่วในแต่ละปีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ยกเว้นในปี 2544 ปริมาณการใช้เพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงจาก 66,475 เมตริกตันในปี 2542 เป็น 106,480 เมตริกตัน ในปี 2543 และเป็น 87,507 เมตริกตัน ในปี 2544 เนื่องจากในปีนี้การอุปโภคบริโภคและการลงทุนในประเทศชะลอตัวตามเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจของประเทศมหาอำนาจทั้งญี่ปุ่น ประชาคมยุโรป และสหรัฐอเมริกาซึ่งเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 ได้เกิดเหตุการณ์ก่อวินาศกรรม อันส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นด้านการบริโภค การลงทุน และการค้าระหว่างประเทศ ทำให้เศรษฐกิจโลกโดยรวมทรุดตัวลงมากกว่าที่ประมาณการ แต่หลังจากนั้นเศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัวขึ้นอุตสาหกรรมยานยนต์ชิ้นส่วนและอุปกรณ์อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้าเริ่มขยายตัวได้ดี ทำให้ปริมาณการใช้เพิ่มขึ้นอีกเป็น 110,060 เมตริกตัน ในปี 2545 และเป็น 129,719 เมตริกตัน คิดเป็นมูลค่า 1,056 ล้านบาท

4.3 การนำเข้าโลหะตะกั่ว

ประเทศไทยยังคงต้องพึ่งพาการนำเข้าโลหะตะกั่วจากต่างประเทศ เนื่องจากปริมาณโลหะตะกั่วที่ผลิตในประเทศทั้งหมดยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค สาเหตุหนึ่งมาจากการขาดแคลนวัตถุดิบทั้งสินแร่ตะกั่วและเศษแบตเตอรี่ใช้แล้วซึ่งในปัจจุบันมีปริมาณลดลง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพึ่งพาการนำเข้า โดยมีปริมาณเพิ่มขึ้นเกือบทุกปี ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา (2542-2546) มีการนำเข้าโลหะตะกั่วจากต่างประเทศทั้งหมดจำนวน 333,869 เมตริกตัน คิดเป็นมูลค่า 7,598 ล้านบาท หรือคิดเป็นการนำเข้าโลหะตะกั่วจากต่างประเทศโดยเฉลี่ยร้อยละ 66 ของปริมาณการใช้โลหะตะกั่วทั้งหมด ซึ่งในปี 2543 การนำเข้าโลหะตะกั่วมีปริมาณเพิ่มขึ้นถึง 80,299 เมตริกตัน ก่อนลดลงเหลือ 58,341 เมตริกตัน ในปี 2544 และเพิ่มสูงขึ้นอีก 85,132 เมตริกตัน ในปี 2546 การนำเข้าโลหะตะกั่วส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 99 เป็นการนำเข้าในสภาพตะกั่วแท่ง (Unwrought) ส่วนที่เหลือเป็นการนำเข้าเศษตะกั่ว (Scrap) และอื่นๆ เช่น ตะกั่วท่อน (Bars,Rods,Profiles&Wire) และตะกั่วแผ่น(Plate,Sheet,&Strip)

4.4 การส่งออกโลหะตะกั่ว

การส่งออกโลหะตะกั่วในแต่ละปีมีปริมาณเพียงเล็กน้อย เนื่องจากในประเทศยังมีความต้องการใช้โลหะตะกั่วอยู่มาก โดยในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา (2542-2546) มีการส่งออกโลหะตะกั่วทั้งหมดประมาณ 4,228 เมตริกตัน คิดเป็นมูลค่าส่งออก 272 ล้านบาท ตั้งแต่ปี 2543- 2546 การส่งออกโลหะตะกั่วมีแนวโน้มลดลงทุกปี กล่าวคือ จากการส่งออกโลหะตะกั่ว 1,019 เมตริกตัน ในปี 2543 ลดลงเหลือ 834 เมตริกตันในปี 2544 และลดลงเหลือ 713 เมตริกตันในปี 2546 เป็นการส่งออก

เศษโลหะตะกั่ว (Scrap) ปริมาณ 687 เมตริกตัน คิดเป็นมูลค่าส่งออก 60 ล้านบาท และส่งออกโลหะตะกั่วแท่งปริมาณ 144 เมตริกตัน คิดเป็นมูลค่าส่งออก 4 ล้านบาท

ตารางแสดงการผลิต การใช้ การนำเข้า และการส่งออกโลหะตะกั่ว

ปริมาณ : เมตริกตัน

มูลค่า : ล้านบาท

ปี	การผลิต		การใช้		การนำเข้า		การส่งออก	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
2542	26,800	389	66,475	1,335	40,507	995	832	49
2543	27,200	576	106,480	2,030	80,299	1,513	1,019	59
2544	30,000	640	87,507	2,066	58,341	1,477	834	51
2545	41,300	800	110,060	2,377	69,590	1,623	830	46
2546	45,300	930	129,719	2,853	85,132	1,990	713	46
รวม	170,600	3,335	500,241	10,661	333,869	7,598	4,228	272
เฉลี่ย	34,120	667	100,048	2,132	66,774	1,520	846	54

ที่มา : ส่วนการประกอบโลหะกรรม สำนักอุตสาหกรรมพื้นฐาน

5. ราคาและค่าภาคหลวงแร่

ราคาโลหะตะกั่วในประเทศ มีการกำหนดราคาซื้อขายโดยอิงราคาโลหะตลาดโลก คือ ตลาดโลหะลอนดอน (London Metal Exchange: LME) ซึ่งราคาโลหะตะกั่ว ณ.ตลาดนี้เป็นราคาที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการคำนวณราคาซื้อขายแร่/โลหะ ตลอดจนผลิตภัณฑ์ต่างๆจากตะกั่ว ราคาซื้อขายโลหะตะกั่วที่ตลาด LME มีแนวโน้มลดลงโดยเฉพาะหลังวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 เป็นต้นมา ราคาเฉลี่ยโลหะตะกั่วทั้งปีลดลงมาตลอด จาก 625 เหรียญสหรัฐฯต่อเมตริกตัน ในปี 2540 ลดลงเหลือ 529 เหรียญสหรัฐฯต่อเมตริกตัน ในปี 2541 เหลือ 503 เหรียญสหรัฐฯต่อเมตริกตัน ในปี 2542 และลดลงเหลือ 454 เหรียญสหรัฐฯต่อเมตริกตัน ในปี 2543 ส่วนในปี 2544 ราคาเฉลี่ยโลหะตะกั่วเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเป็น 476 เหรียญสหรัฐฯต่อเมตริกตัน ต่อมาในปี 2545 ราคาเฉลี่ยโลหะตะกั่วลดลงอีกเหลือเพียง 452 เหรียญสหรัฐฯต่อเมตริกตัน แต่ในปี 2546 ราคาเฉลี่ยโลหะตะกั่วกลับเพิ่มขึ้นเป็น 515 เหรียญสหรัฐฯต่อเมตริกตัน

กรมทรัพยากรธรณีได้ประกาศราคาตะกั่วเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ประเมินในการเรียกเก็บค่าภาคหลวงในปี 2546 ราคาประกาศแร่ตะกั่ว 100% อยู่ที่ระดับ 16,278.13 บาทต่อเมตริกตัน และแร่ตะกั่ว 42.1% ส่วนโลหะตะกั่ว อยู่ที่ระดับ 12,946 บาทต่อเมตริกตัน โดยเรียกเก็บค่าภาคหลวงสำหรับโลหะตะกั่วในอัตราร้อยละ 2.5 ของราคาประกาศ ส่วนค่าภาคหลวงแร่ตะกั่วจะเก็บในอัตราก้าวหน้าตามราคาประกาศซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ราคาประกาศ (บาท/เมตรกตัน)	อัตรา (%)	ค่าภาคหลวง	ค่าภาคหลวงสะสม
0- 8,000	2	160	160
8,001- 12,000	5	200	360
12,001- 20,000	10	800	1,160
20,001 ขึ้นไป	15		

ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา (2542-2546) รัฐเก็บค่าภาคหลวงแร่ต่อกว่าจากผู้ประกอบการทำเหมืองได้ทั้งหมดจำนวน 24.42 ล้านบาท โดยในปี 2542 ค่าภาคหลวงแร่ต่อกว่ามีจำนวน 7.02 ล้านบาท ปี 2543 ค่าภาคหลวงแร่ต่อกว่าลดลงเหลือ 5.23 ล้านบาท ปี 2544 ค่าภาคหลวงแร่ต่อกว่าเพิ่มขึ้นเป็น 7.76 ล้านบาท ปี 2545 ค่าภาคหลวงแร่ต่อกว่าลดลงอีกเหลือ 4.31 ล้านบาท และในปี 2546 ค่าภาคหลวงแร่ต่อกว่าลดลงอย่างมากเหลือประมาณ 1 ล้านบาท หรือลดลงถึงร้อยละ 97.69 เมื่อเทียบกับปีก่อน

6.เหมืองเปิดการและจำนวนคนงาน

ในปี 2546 เหมืองแร่ต่อกว่าเปิดการมีเพียงเหมืองเดียว ของบริษัท ผลแอนดซ์ัน จำกัด ที่ ต. ท่าขนุน อ.ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี และมีคนงานทำเหมืองแร่ต่อกว่าลดลงเหลือจำนวน 14 คน เมื่อเทียบกับปี 2542 ซึ่งมีจำนวน 201คน คนงานทำเหมืองแร่เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.98 ในปี 2544 ณ เดือนกันยายน มีเหมืองแร่ต่อกว่าเปิดการจำนวน 5 แปลง 3 เหมือง และมีคนงานจำนวน 212 คน

7.ปัญหาและอุปสรรค

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมแร่ต่อกว่าประสบปัญหาและอุปสรรคในการประกอบธุรกิจ ดังนี้

1. ปัญหาด้านแหล่งแร่ เนื่องจากแหล่งแร่ที่มีความสมบูรณ์สูงและอยู่ในระดับตื้นง่ายต่อการทำเหมืองได้ลดน้อยลง การทำเหมืองในระดับลึกต้องใช้เทคโนโลยีและต้นทุนสูง นอกจากนั้นการขยายเขตอุทยานแห่งชาติของกรมป่าไม้ที่มาครอบคลุมพื้นที่แหล่งแร่ ทำให้มีปัญหาต่อการขอต่ออายุประทานบัตรที่กำลังจะหมดลงได้

2. ปัญหาด้านการผลิต ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมผลิตโลหะแร่ต่อกว่าในประเทศประสบปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบทั้งแร่และแบตเตอรี่ เนื่องจากผู้ประกอบการทำเหมืองไม่สามารถเพิ่มปริมาณการผลิตได้ตามสภาวะตลาด และสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมห้ามนำเข้าแบตเตอรี่ชาร์จ โดยให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2536

3. ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากโรงงานถลุงแร่ต่อกว่าตั้งอยู่ใกล้แหล่งชุมชน อีกทั้งโรงงานยังก่อให้เกิดปัญหาหมอกควันเป็นพิษค่อนข้างสูง จึงทำให้เกิดปัญหาภัยมวลชนที่ใกล้เคียง ส่วนการทำเหมืองแร่ต่อกว่านั้น การรักษาสภาพแวดล้อมจากการทำเหมืองมีความจำเป็นและสำคัญมาก แต่ต้องมีการลงทุนสูง ซึ่งผู้ประกอบการก็ขาดแคลนเงินทุนที่จะดำเนินการในเรื่องดังกล่าว

8. บทสรุปและแนวโน้ม

อุตสาหกรรมเหมืองแร่ต่อกว่าของประเทศในขณะนี้อยู่ในภาวะซบเซา เนื่องจากพื้นที่ในการทำเหมืองมีจำกัด อีกทั้งพื้นที่แหล่งแร่ซึ่งเป็นแหล่งใหญ่ที่สุดและแหล่งเดียวที่สำรวจแล้ว อยู่ใน

เขตป่าสงวนแห่งชาติซึ่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเตรียมประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ นอกจากนี้การทำเหมืองแร่ตะกั่วที่ผ่านมาได้ก่อให้เกิดปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น จนเกิดกระแสต่อต้านการทำเหมืองแร่อย่างต่อเนื่อง คือ ปัญหาการปนเปื้อนและแพร่กระจายของตะกอนกากแร่ตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ อ.ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี เมื่อปี 2541 และมีผลต่อเนื่องถึงปัจจุบัน สำหรับปัญหาดังกล่าวได้รับการแก้ไขโดยกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ดำเนินการจัดทำแผนแม่บททางด้านเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมและการฟื้นฟูพื้นที่ทำเหมืองเพื่อการพัฒนาทรัพยากรธรณีในเขตเศรษฐกิจแร่ตะกั่ว จ.กาญจนบุรี เพื่อประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของโครงการทำเหมืองแร่ตะกั่ว และจะนำข้อมูลการศึกษาเสนอต่อกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณากันเขตพื้นที่ศักยภาพแร่ตะกั่วออกจากพื้นที่เตรียมประกาศอุทยานแห่งชาติ และกำหนดเป็นเขตแหล่งแร่ต่อไป

ในปี 2547 อัตราเติบโตของการบริโภคตะกั่วในประเทศมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นต่อเนื่องตามการขยายตัวของอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ ซึ่งคาดว่าจะยังคงมีแนวโน้มที่ดี ทั้งด้านการผลิต การจำหน่าย และการส่งออก อันเป็นผลมาจากการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ สภาพคล่องทางการเงินที่เอื้ออำนวย การแข่งขันในการส่งเสริมการตลาด และการเป็นฐานการผลิตในประเทศไปยังตลาดทั่วโลกของค่ายยานยนต์ต่างๆ ตลอดจนการประเมินของกลุ่มศึกษาตะกั่วและสังกะสีระหว่างประเทศ ที่คาดการณ์ว่าการบริโภคตะกั่วของโลกเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.6 เป็นผลมาจากการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศจีนทำให้ความต้องการใช้ในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่วนการผลิตโลหะตะกั่วลดลงร้อยละ 0.4 เป็นผลมาจากการปิดตัวของโรงถลุงหลายรายและการลดการผลิตของสหรัฐอเมริกา ยุโรป และออสเตรเลีย อันเป็นเหตุให้อุปทานโลหะตะกั่วมีไม่พอสอดความต้องการใช้ ซึ่งในปัจจุบันการผลิตโลหะตะกั่วของประเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้เช่นกัน เนื่องจากประสบปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบ (สินแร่ตะกั่ว) ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตโลหะตะกั่วด้วยการใช้วัตถุดิบที่ได้จากเศษแบตเตอรี่ทดแทนสินแร่ตะกั่ว

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจ (1)

23 สิงหาคม 2547